

Procés participatiu Montsant t'escolta

Informe de resultats de la sessió

Sessió núm. 4 - La Morera de Montsant
La Morera de Montsant, 24 d'octubre de 2023

**Generalitat
de Catalunya**

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

Unitat impulsora del procés participatiu

Parc Natural de la Serra de Montsant

Empreses dinamitzadores i que redacten l'informe

Fleca l'Aresta SCCL

La Bastida Participació SCCL

Robert Castells, Núria Luque, Annaïs Sastre i Otger Vallès

Contingut - Índex

1. Introducció	3
1.1 Antecedents i context	3
1.2 Objectius del procés participatiu	4
1.3 Eixos de debat en les sessions	4
1.4 Sessions participatives en el territori	5
1.5 Canal Participa	5
2. Assistència i participació	6
2.1 Perfil de les participants	6
2.2 Llistat d'entitats participants	7
2.3 Qüestionari de satisfacció	7
3. Recull d'aportacions	8
3.1 Dinàmica inicial	9
3.2 Dinàmica de participació	9
3.3 Resum del poble	16

1. Introducció

Aquest document recull les conclusions locals extretes de la ronda de visites als 9 municipis del Parc Natural de Montsant per escoltar les veus dels veïns i les veïnes, amb l'objectiu de treballar per l'interès comú del territori i enfortir els vincles entre el Parc i la seva gent.

1.1 Antecedents i context

El Parc Natural de la Serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Va ser declarat el 30 d'abril de 2002 pel Parlament de Catalunya, amb una superfície de 9.242 ha., amb l'objectiu de protegir els seus valors geològics, biològics, paisatgístics i culturals, respectant el desenvolupament sostenible dels seus aprofitaments. La població dels municipis que envolten el Parc Natural de Montsant actualment són 2.638 habitants censats (2022).

Després de 20 anys d'existència, el Parc Natural inicia un procés participatiu amb els pobles del seu entorn, amb la voluntat d'escoltar la veu de veïns i veïnes, entitats i empreses locals, per recollir propostes de millora entorn a àmbits tan diversos com l'ús públic, el patrimoni natural i cultural o les implicacions de viure i treballar a aquest territori. Alhora, vol potenciar la participació de la gent del territori i augmentar el vincle entre l'espai natural protegit i l'equip gestor del parc.

Des de la seva creació s'han fet diverses accions per implicar als habitants i fer-los partícips de la gestió del territori de la serra de Montsant. Els precedents principals que han inclòs processos de participació en aquest sentit han estat:

- Agenda 21 (2007-08)
- Aproximació a les percepcions socials del Parc Natural de Montsant (2009)
- Carta Europea de Turisme Sostenible (certificació 2016 i renovació 2021)
- Declaració de Zona de Protecció Lumínica i Acústica del Parc Natural de Montsant: Àrea d'influència 2018 i Pla d'accions ZEPQA (2023)

1.2 Objectius del procés participatiu

Els objectius d'aquest procés de participació ciutadana són:

- Analitzar la percepció que després de vint anys tenen els diferents actors socials vinculats amb el parc.
- Detectar problemàtiques o temes que requereixin concens i treballar en propostes de millora de relació.
- Analitzar els canals de comunicació entre el parc i els habitants del territori per saber si són eficaços i òptims i recollir propostes de millora.
- Analitzar com es poden enfortir dinàmiques que millorin el vincle entre el parc i el territori i fer propostes.

1.3 Eixos de debat en les sessions

El procés de debat s'ha estructurat en 4 eixos de debat:

Ús públic:

L'ús públic és el conjunt d'activitats, serveis i equipaments que ha de facilitar l'administració de l'espai protegit per tal d'apropar els visitants als seus valors naturals i culturals, d'una manera ordenada, segura i que garanteixi la conservació i la difusió d'aquests valors a través de la informació, l'educació i la interpretació ambiental.

Concretament, s'ha parlat d'equipaments i punts d'informació, àrees de lleure, pistes i senyalització, àrees d'interès dels pobles, regulació de les activitats del parc i normativa, infraestructures, turisme sostenible, etc.

Viure i treballar al Parc:

En aquest àmbit, s'hi engloben totes aquelles activitats econòmiques i educatives que es realitzen dins l'àrea de l'espai protegit, i que necessàriament han de coordinar-se (per exemple mitjançant tràmits administratius) amb l'òrgan gestor del parc per tal que existeixi una convivència amb la diversitat d'usos de l'espai protegit.

Concretament, s'ha parlat d'agricultura, ramaderia, biodiversitat cultivada, caça, serveis i tràmits, usos i activitats tradicionals, educació i centres educatius, aprofitament silvícola, etc.

Patrimoni natural i cultural:

La serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Entre els objectius del Parc hi ha la conservació de la seva biodiversitat, i posar en valor el patrimoni natural i el patrimoni cultural material i immaterial de la serra.

Concretament, s'ha parlat de paisatge, fauna, flora, geologia, arquitectura popular, espiritualitat, etc.

Comunicació:

La comunicació i la proximitat del parc amb els veïns i veïnes es imprescindible, ja que habiten i fan ús dels espais naturals protegits. Per tal d'evitar el desconeixement, cal que el Parc faci divulgació de la gestió i els temes que s'estan treballant, així que s'ha de trobar el canal adequat de comunicació amb la població local.

Concretament, s'ha parlat de canals de comunicació, l'agenda, el butlletí del parc i sobre quina informació és d'interès general i necessari que intensificar.

1.4 Sessions participatives en el territori

El procés participatiu, a nivell presencial, s'ha dut a terme en nou sessions, una en cadascun dels municipis del voltant del Parc Natural.

Les sessions s'han dut a terme durant 3 setmanes, els dimarts, dimecres i dijous de 18 a 20 h.

El calendari ha estat el següent:

- Dimarts 17 d'octubre a Cabacés, a la Sala de la Societat.
- Dimecres 18 d'octubre a La Bisbal de Falset, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 19 d'octubre a Margalef, a la Sala Polivalent.
- Dimarts 24 d'octubre a La Morera de Montsant, a la Seu del Parc Natural de Montsant.
- Dimecres 25 d'octubre a Cornudella de Montsant, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 26 d'octubre a Ulldemolins, al Centre Cívic.
- Dimarts 07 de novembre a La Figuera, a la sala Euterpe.
- Dimecres 08 de novembre a La Vilella Baixa, al Local social de la Vilella Baixa.
- Dijous 09 de novembre a La Vilella Alta, al Casal.

1.5 Canal Participa

Alhora, durant tot el procés participatiu també ha estat obert el [Canal Participa](#), el canal de participació virtual de la Generalitat de Catalunya, que inclou tota la informació i documentació del procés, així com un espai de participació en línia on poder fer aportacions i rebre i donar suport a iniciatives presentades.

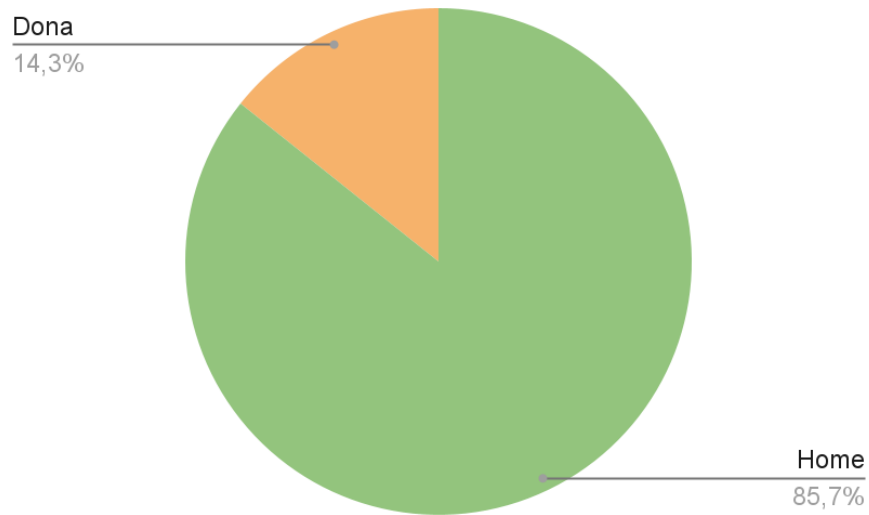
2. Assistència i participació

La sessió va comptar amb la participació de 7 persones, que representaven a 3 organismes, entitats o empreses diferents.

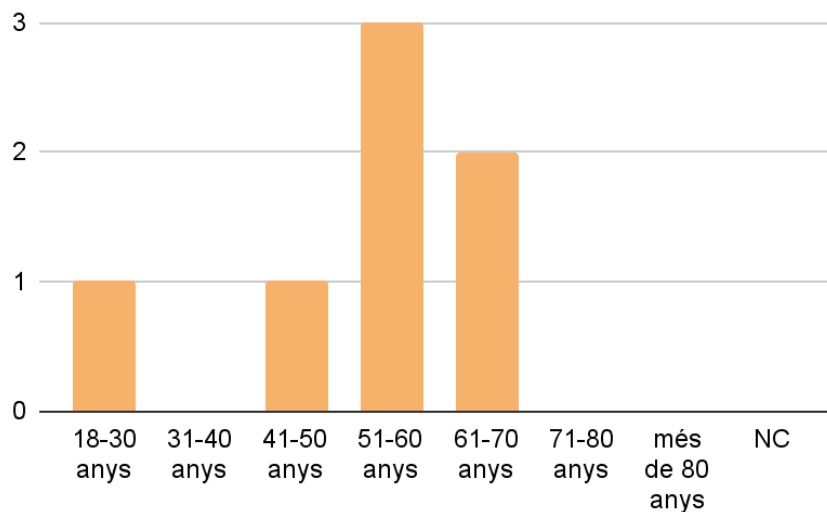
2.1 Perfil de les participants

A partir de les dades obtingudes del qüestionari d'avaluació que es va facilitar al final de la sessió, es mostren algunes de les dades de perfil de les participants.

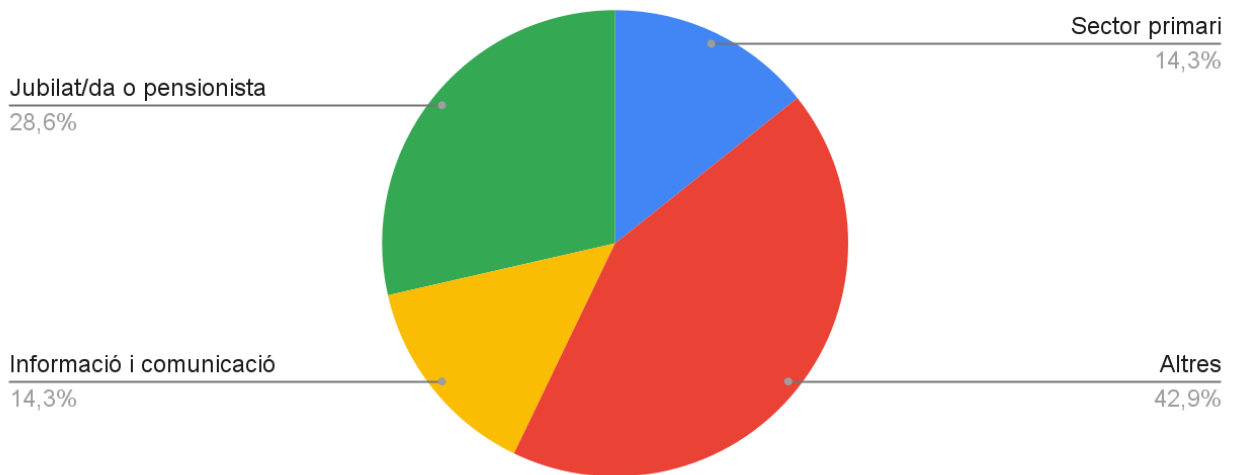
Participants per sexe:

Participants per edat:

Sector d'activitat professional de les participants:

2.2 Llistat d'entitats participants

Tot seguit es presenta el llistat d'entitats participants a la sessió, indicant el nombre de persones representants de cada entitat.

Entitat/Administració/Empresa	Nombre de participants
Associació Excursionista Cornudella de Montsant	1
Associació de Defensa Forestal La Morera de Montsant	1
Brigada del PN Montsant	1
Particulars	4
TOTAL	7

2.3 Qüestionari de satisfacció

Al finalitzar les diverses sessions de participació s'ha utilitzat un qüestionari de valoració d'aquesta, per poder recollir dades de les participants i, alhora, poder recollir l'opinió respecte al desenvolupament de la sessió.

Els resultats de totes aquestes enquestes es mostraran a l'informe final del procés de participació, a l'entendre-se totes les sessions com un mateix conjunt de dinàmiques participatives.

3. Recull d'aportacions

Les sessions de participació han començat amb la presentació de la jornada a càrrec de l'equip de dinamització, així com amb l'explicació dels objectius del procés a càrrec de la direcció del Parc Natural de Montsant.

Durant la sessió les persones participants han deliberat en gran i petit grup, conduïts per tres dinamitzadors professionals, seguint un conjunt de dinàmiques participatives prèviament dissenyades.

La sessió s'ha dividit, principalment, dos en espais participatius: al primer, els assistents organitzats en petits grups han anat passant per diversos espais on s'abordaven els diversos àmbits de l'Ús públic, les implicacions de Viure i treballar al Parc Natural i elements relatius al Patrimoni natural i cultural. Totes les persones participants han participat en cadascun dels espais, aportant aspectes positius, aspectes negatius i també propostes de millora sobre aquests.

El segon moment participatiu ha estat una dinàmica, en gran grup, per conèixer les formes de comunicació del Parc Natural amb els veïns i veïnes del territori, alhora que per poder proposar noves formes d'establir contacte.

Cal destacar que prèviament a tot això, a mesura que les persones participants arriben a la sessió, se'ls hi demana reflexionar respecte què és el Parc Natural de Montsant per elles; tot i que és una dinàmica que tan sols pretén establir un primer contacte amb el que es treballarà més endavant, les respostes també es recullen en aquest informe.

3.1 Dinàmica inicial

Què és per tu el Parc Natural de Montsant?	
Casa	Pertinença
Un lloc màgic i apartat	Pau
Un lloc idíl·lic on trobar-se amb la natura	Un espai singular a preservar

3.2 Dinàmica de participació

Ús públic
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Es comuniquen bé les batudes tot i que estaria bé saber-ho amb més antelació. 2. El servei del Punts d'Informació del Parc i els cursos que ofereixen per ser PI són de qualitat. 3. Hi ha hagut un augment dels PI i es valora positivament.

Elements a millorar

1. Cal fer pedagogia als usuaris de les característiques del camins, ja que molts fan activitats excursionistes sense saber els nivells o els perills.
2. Cal reduir el número de participants en activitats com curses de muntanya per tal que els municipis puguin sostenir i donar servei de qualitat als participants.
3. Cal regular d'alguna manera les pernoctes a nivell no municipal. Sobretot pel que fa a les furgonetes.
4. Seria interessant que hi hagués punts d'informació a cada un dels municipis.
5. Cal homogeneïtzar les senyalitzacions i que totes siguin iguals.
6. Hi ha un excés de senyalitzacions en alguns punts concrets.
7. Senyalitzacions poc concretes: grau de dificultat? són camins on es permet el pas de bicicletes?
8. Cal augmentar més la senyalització i la normativa pel que fa a l'activitat ciclista.

Propostes de millora

1. Poder trobar un punt d'informació virtual a banda dels punts físics.
2. Calen actuacions a la Llisera. Acondicionar-la després del despreniment.
3. En comptes de posar el temps de durada d'una ruta als cartells, es podria complementar amb KM i desnivell.
4. Calen actuacions de neteja i condicionament al Camí de Fontanar.
5. Fer un espai d'acollida només per furgonetes i caravanes, amb els serveis mínims.
6. A l'hora de netejar camins pensar en si aquell serà ciclable i si ho és retirar còdols grans que poden provocar accidents.
7. Posar cartells a les zones de pernocta o afluència de furgonetes sobre les bones pràctiques a l'hora de fer necessitats.
8. Controlar les pernoctes salvatges, sobretot les furgonetes. Les zones més problemàtiques són la Font i el Racó de Missa.
9. Limitar la participació a les curses de muntanya.
10. Indicar on els usuaris turistes poden llençar les escombraries ja que a la Morera es treballa amb recollida selectiva i no tenen contenidors. (Especificar els horaris de la deixalleria de Cornudella).
11. Definir molt bé les zones d'aparcament de furgonetes. Els espais d'aparcament estan pensats per cotxes i quan arriba una furgoneta envaeix un parell d'aparcaments.
12. Fer Pedagogia per evitar les pernoctacions de furgonetes al voltant del municipi.

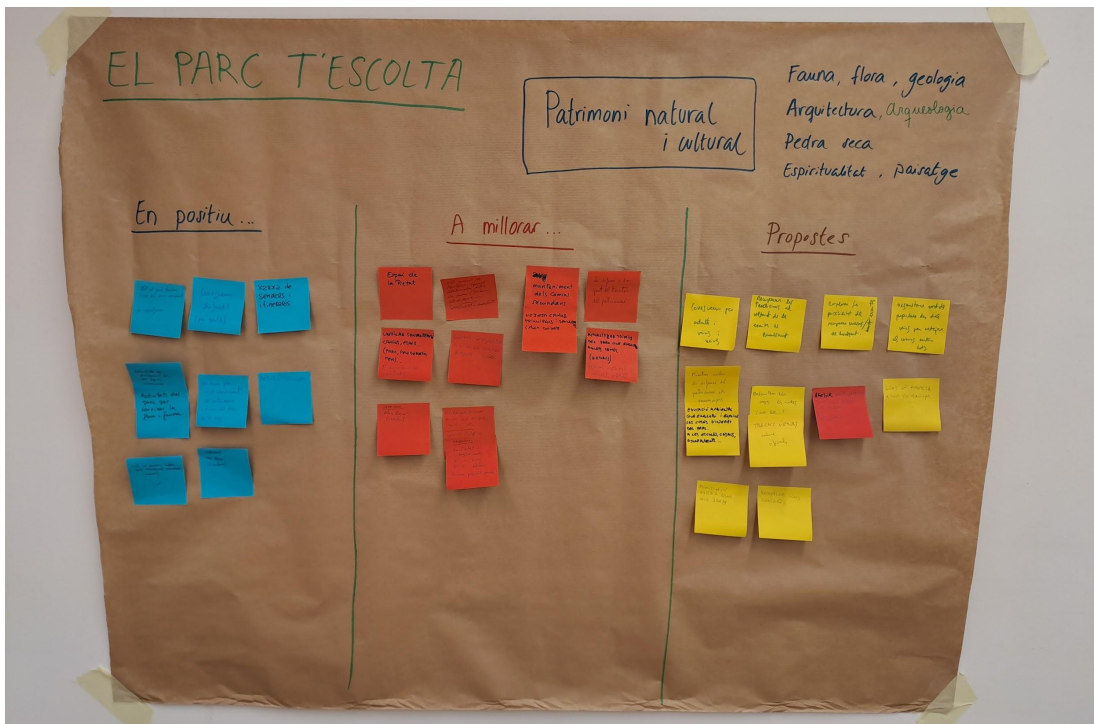
Patrimoni natural i cultural
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. L'entorn de Mas Roger s'ha arranjat molt bé. 2. Prohibició de circulació de motocicletes i altres vehicles per Montserrat, per evitar malmetre camins. 3. El reforçament de la Brigada del Parc amb 4 persones més, fet que permetrà fer més feina. 4. Es fan força activitats de divulgació del patrimoni de Montserrat. 5. Des de la creació del Parc Natural fa 20 anys s'ha dut a terme una bona tasca de coneixement i divulgació del patrimoni. 6. La xarxa de senders i itineraris és interessant. 7. A nivell educatiu, es fan bones intervencions a les escoles.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cal millorar la difusió del patrimoni per la gent del territori. 2. Els tríptics del Parc no engloben tots els temes i la majoria només són en paper. 3. Els camins principals, i sobretot els secundaris, estan molt deixats. 4. L'ermita de la Pietat està molt degradada, sobretot l'accés, la bassa

i l'edifici. També cal fer gestió forestal al seu entorn.

5. La senyalètica respecte els pàrquings i la possibilitat de pernoctar (caravanes, furgonetes,...) no està actualitzada.
6. Els masos de Montsant (Toribio, Coll de Mònecs,...) estan en runes.
7. Actualment l'espiritualitat a Montsant és inexistent.
8. Hi ha molts tipus de senyalitzacions diferents, algunes en mal estat o que es trenquen fàcilment.
9. L'edifici de Mas Roger està molt degradat i no s'hi està intervenint.

Propostes de millora

1. Penjar tracks d'excursions oficials des del perfil del Parc Natural, per fomentar el seguiment de camins adequats, i modernitzar els recursos existents (codis QR als mapes, etc.).
2. Unificar la senyalització de camins i espais, i que aquesta sigui de qualitat (per exemple, la senyalització del Reus Deportiu és funcional i perdura; altres, no).
3. Dur a terme el cicle/iniciativa Coneguem per veïns i veïnes dels pobles adults.
4. Organitzar exposicions i xerrades respecte el patrimoni existent al territori als municipis.
5. Establir llocs de pernoctació per furgonetes i autocaravanes en tots els municipis, amb una normativa i informació consensuada.
6. Indicació i senyalització de llocs d'interès.
7. Organització de sortides populars entre els veïns i veïnes per netejar els camins.
8. Treballar per la recuperació i restauració de masos i ermites de Montsant.
9. Afegir punts d'interès geològic i cultural als itineraris de flora i fauna.
10. Investigació del patrimoni i història comprès entre la prehistòria i els musulmans, ja que hi ha un buit d'informació o difusió.
11. Recuperar les tradicions al voltant de les ermites de Montsant i de les trobades dels veïns i veïnes.

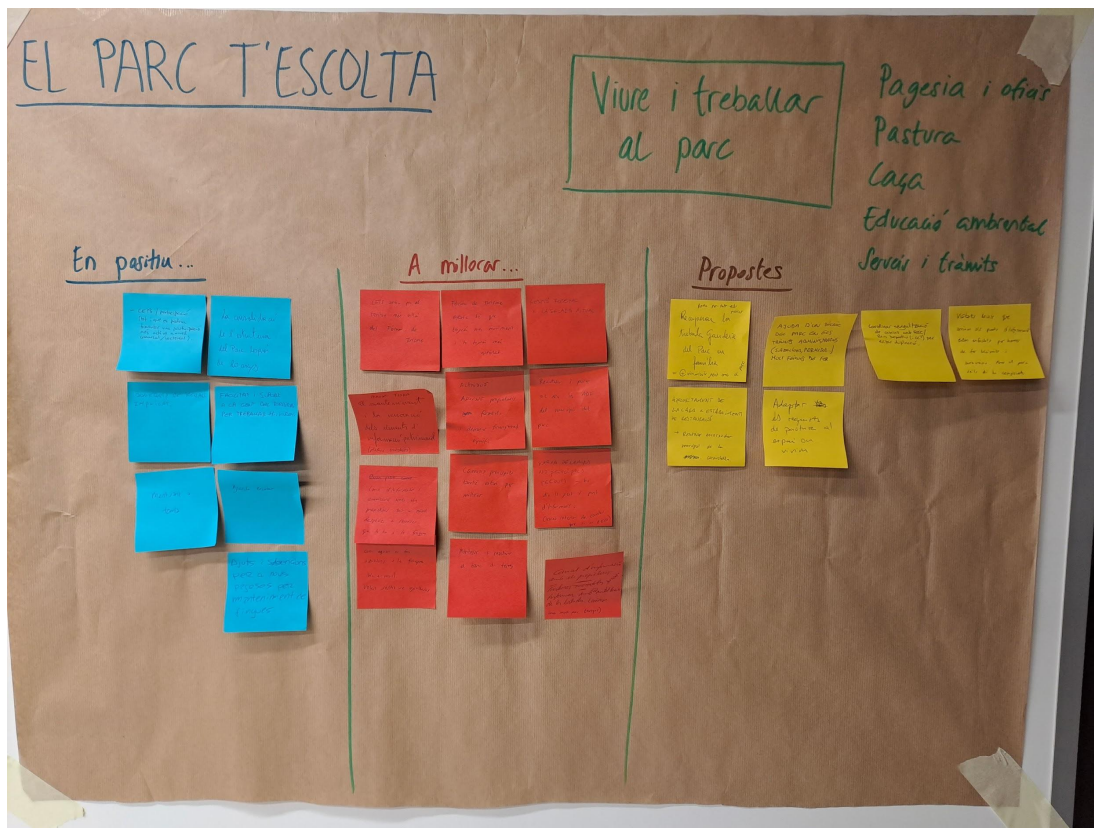

Viure i treballar al parc
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Facilitat i suport a la gent del territori per treballar i viure-hi. 2. És molt útil l'agenda escolar. 3. Montsant a Taula. Té continuïtat? 4. Bon equip de treball i implicat. 5. CETS/participació. Tot i que es podria fomentar una participació més activa a nivell comarcal i sectorial. 6. La consolidació de l'estructura del parc després de 20 anys. 7. Els ajust i subvencions per a nous pagesos que doneu pel manteniment de finques.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. Reactivar i posar al dia les ADF dels municipis del parc que estan parades. 2. Manteniment de la xarxa de camins interns. La gent comenta al punt d'informació que hi ha trams perduts. 3. Millorar la xarxa de camins principals. 4. Activació de l'Associació de propietaris forestals i demanar finançament per a fer gestió forestal. 5. Fer gestió forestal per la secada actual. Treure tot el combustible sec que hi ha al parc.

6. Fòrum de turisme: estaria bé que tingués més moviment i hi hagués més activitat.
7. CETS arriba poc al territori més enllà del Fòrum de turisme i la gent entesa en la matèria.
8. Manteniment i renovació dels elements dels itineraris de flora i d'informació patrimonial (plafons envellits...)
9. Mantenir i reactivar el banc de terres.
10. Establir un canal de comunicació amb els propietaris forestals: tant a nivell individual per informar-los sobre elements particulars de fauna i flora que hi hagi en les seves finques o sobre actuacions que es realitzaran com reparació de camins; com a nivell informatiu general de tots els propietaris forestals del parc, per exemple via email.
11. Com pot ser que la pastura sigui inviable pel tema de tràmits.
12. Informar amb més antel·lació sobre les batudes. Que els caçadors avisin amb abans i el parc pugui avisar abans perquè la gent es pugui organitzar.

Propostes de millora

1. Aprofitament de caça per a establiments de restauració. Reactivar l'escorxador municipal de Cornudella podria ser una via, o crear un escorxador mòbil.
2. Recuperar la trobada "Gaudeix el parc en família" que es feia de forma itinerant per tots els pobles i on participava la gent del territori molt activament. Pot ajudar a generar més vinculació amb les habitants del parc.
3. Ajuda d'un tècnic/a del parc en tràmits administratius (subvencions, permisos..) perquè son molt feixucs de fer.
4. Adaptar els requisits de pastura a l'espai on vivim i no al revés. (No adaptar les normes a la pastura i a les necessitats i no al revés.
5. Els visitants locals que arriben al punt d'informació estan enfadats perquè des que hi ha el parc se'ls ha complicat tot i estan farts de tràmits i burocràcia.

Comunicació

Formes de comunicació actuals

1. Coneixen totes les vies de comunicació que existeixen (mail, telèfon, cartellera, facebook i twitter).
2. Tot i que la comunicació en el dia a dia és fluïda i sempre que es posen en contacte amb el PN aquest respon immediatament, pensen que no acaba d'arribar bé la informació sobre accions o activitats a la ciutadania que no té tant contacte directe.

Noves formes de comunicació i altres propostes

1. Insistència en la creació d'un Instagram propi o una renovació pel que fa a les xarxes socials.
2. El David Uturria creu que és interessant començar a passar informació de manera més directa als ajuntaments perquè les activitats apareguin a l'EAGORA.
3. Es crea debat en si cal reforçar la comunicació amb noves xarxes socials (instagram) o només amb la incorporació de la informació a l'EAGORA per la ciutadania del territori seria suficient.
4. Els participants opinen que la cartellera que es reparteix als establiments és molt interessant però ha de ser estratègica i col·locar-la a espais on hi ha molta afluència de gent (Agrobotigues, Cafès, Restaurants, Forns de pa...)

3.3 Resum del poble

La quarta trobada del procés participatiu "El Parc t'escolta" es va dur a terme a La Morera del Montsant, realitzada el dimarts 24 d'octubre a la Seu del Parc, on van assistir 7 persones del municipi.

Pel que fa a l'**ús públic i social**, els veïns i veïnes de la Morera de Montsant estan preocupats per la pernoctació de les furgonetes en espais en els quals està prohibit, com ara la Font i el Racó de Misa, i proposen un control o una àrea delimitada per aquestes. A més a més, han notat que en la darrera cursa l'aforament va ser exagerat i creuen que s'hauria de limitar les places segons els serveis de què disposa el territori. Finalment, també han insistit a detallar més les senyalitzacions pel que fa als nivells de dificultat dels camins, les distàncies i si es permet circular amb bicicleta o no.

Respecte de la taula de **viure i treballar al parc**, es percep un coneixement alt de l'activitat i la gestió que desenvolupa el Parc Natural. S'han destacat diversos elements positius de la gestió i també s'han suggerit millores molt concretes com reprendre la feina del "Montsant a Taula" o fomentar una participació més activa al CETS a escala comarcal i sectorial.

Cal destacar que preocupa el tema de la gestió forestal, i es considera que s'ha d'intensificar a través de les ADF, les associacions de propietaris forestals i la pastura. També s'han sol·licitat mesures per a reduir la burocràcia a diversos nivells. Molt concretament es recomana recuperar la trobada "Gaudeix el parc en família" que es feia de forma itinerant per tots els pobles i on participava la gent del territori molt activament, per tal de generar més vinculació amb les habitants del parc, que es detecta que és poca en algunes zones.

Pel que fa a l'àmbit de **patrimoni natural i cultural**, es valora molt positivament la conservació que es duu a terme per part del Parc Natural de Montsant, així com l'augment de treballadors/es a la Brigada del Parc. Analitzant-ho des del moment de la seva creació fa vint anys, es valora positivament la feina feta. Tot i això, es comenten diversos espais degradats i en els que caldria intervenir, com l'Ermita de la Pietat, l'edifici de Mas Roger o els masos de dalt de Montsant (com el Toribio o Coll de Mònecs). A més, també es proposa la revisió i unificació de la senyalística dels camins, així com la modernització per l'accés a la informació (QR, itineraris digitals, etc.). Finalment, es fa referència al fet que, actualment, l'àmbit de l'espiritualitat és inexistent i no es treballa en el Parc Natural de Montsant.

Fent referència a la **comunicació**, els veïns i veïnes pensen que s'ha de reforçar amb publicacions als EAgora municipals i penjar la cartelleria a llocs estratègics i de gran afluència.

